

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

2^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της, στις 20 Ιουνίου 2019, με την εξής σύνθεση:
Μαρία Μανδράκη Πρόεδρος, Γερασιμούλα-Μαρία Δρακονταειδή –Εισηγήτρια
και Νικόλαος Σαββίδης, Μέλη.

Για να εξετάσει την με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) -Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.) 586/17-05-2019 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...», που εδρεύει στην ..., οδός ... αρ. ... . Η εν λόγω προσφυγή ασκήθηκε στο πλαίσιο διαγωνιστικής διαδικασίας που προκηρύχθηκε με την με αριθ. .../.../09-04-2019, με κωδικό αριθμό συστήματος ..., διακήρυξη ανοικτού διαγωνισμού για την προμήθεια τροφίμων για την κάλυψη των αναγκών του Δήμου ..., για την κάλυψη των αναγκών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας σχολικής επιτροπής και της παιδικής Εξοχής της ... της αναθέτουσας αρχής Δήμος ..., εκτιμώμενης αξίας 242.600,68 Ευρώ (πλέον Φ.Π.Α.). Με την ως άνω προσφυγή η προσφεύγουσα επιδιώκει την ακύρωση της με αριθ. .../2019 απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ... κατά το σκέλος αυτής με το οποίο ορίστηκε προσωρινός ανάδοχος ο μειοδότης Ακριβός Βασίλειος στις Ομάδες με αριθ. 28, 31 του διαγωνισμού και έγινε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα ... στις Ομάδες με αριθ. 30,31,33 του διαγωνισμού και η προσφορά του οικονομικού φορέα ... στην Ομάδα 32 του διαγωνισμού.

Με την ανωτέρω προσφυγή της η προσφεύγουσα επιδιώκει την ακύρωση της ως άνω προσβαλλόμενης απόφασης.

Κατά της ανωτέρω προσφυγής και ειδικότερα του σκέλους αυτής που αφορά την αποδοχή της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» ασκήθηκε η από 22-05-2019 παρέμβαση του εν λόγω φορέα, με αίτημα την

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

απόρριψη αυτής κατά το αντίστοιχο σκέλος και την επικύρωση της προσβαλλομένης.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της ανωτέρω Προδικαστικής Προσφυγής καταβλήθηκε το παράβολο για τον φορέα «Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.)», ποσού 600,00€ (με κωδικό ηλεκτρονικού παραβόλου ...), το οποίο έχει υπολογιστεί δυνάμει της εκτιμώμενης αξίας των τμημάτων σύμβασης στο πλαίσιο των οποίων ασκείται η υπό κρίση προσφυγή (28, 30, 31, 32, 33) και αποτελεί το κατώτερο ποσό νομίμου παραβόλου.

2. Επειδή, η ανωτέρω προσφυγή ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου που παρατίθεται στο Παράρτημα Ι, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 8 του ΠΔ 39/2017 και την παρ. 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016, περιέχει δε τα κατά Νόμον ουσιώδη στοιχεία και συνεπώς παραδεκτώς άγεται προς εξέταση ενώπιον της ΑΕΠΠ.

3. Επειδή, η ανωτέρω προσφυγή έχει κατατεθεί εμπρόθεσμα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 παρ. 1 α' του Π.Δ. 39/2017 και το άρθρο 361 παρ. 1 α' του Ν.4412/2016, δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 10-05-2019 μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και η υπό κρίση προσφυγή ασκήθηκε στις 16-05-2019, ήτοι εντός δεκαημέρου από την πλήρη γνώση αυτής κατά τα ανωτέρω.

4. Επειδή, η Α.Ε.Π.Π. ενώπιον της οποίας ασκείται η εν λόγω προσφυγή είναι καθ' ύλην αρμόδια για την εξέταση της, βάσει της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 345 παρ. 1 του Ν.4412/2016, η οποία ανέρχεται σε ποσό 242.600,68 Ευρώ χωρίς ΦΠΑ. Επιπροσθέτως, παραδεκτώς ασκείται ενώπιον της ΑΕΠΠ βάσει του

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

αντικειμένου της (προμήθεια), της ημερομηνίας δημοσίευσης της διακήρυξης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ, ως και την καθ' ύλην αρμοδιότητα της Α.Ε.Π.Π. κατ' αρ. 345 παρ. 1 Ν. 4412/2016, ενώ επιπλέον θεμελιώνεται και η κατά χρόνο αρμοδιότητά της, όπως απαιτείται από τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 379 παρ. 7 του Ν. 4412/2016, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από το άρθρο 43 παρ. 4 του Ν.4487/2017 (ΦΕΚ Α' 116).

5. Επειδή, με την ανωτέρω προσφυγή η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσφορά του οικονομικού φορέα Ακριβού Βασιλείου στις ομάδες 28, 31 του διαγωνισμού είναι πλημμελής αφού δήλωσε ανακριβή στοιχεία στο ΕΕΕΣ. Επίσης, η προσφορά της εταιρείας ... στην ομάδα 32 του διαγωνισμού πρέπει ν' απορριφθεί λόγω της υποβολής αδικαιολόγητα χαμηλής προσφοράς. Επίσης, η προσφορά της εταιρείας ... στις ομάδες 30, 31, 33 πρέπει ν' απορριφθεί καθώς δεν προσκόμισε ψηφιακά υπογεγραμμένη υπεύθυνη δήλωση όπως προβλεπόταν από τη διακήρυξη.

6. Επειδή, η κρινόμενη παρέμβαση ασκήθηκε νομίμως κι εμπροθέσμως στις 22-05-2019, δεδομένου ότι η ασκηθείσα προσφυγή της κοινοποιήθηκε από την αναθέτουσα αρχή στις 17-05-2019 μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. κι, επομένως, ασκήθηκε εντός της προβλεπόμενης δεκαήμερης προθεσμίας. Η εν λόγω παρέμβαση ασκήθηκε από παρεμβαίνοντα έχοντα έννομο συμφέρον καθώς τα συμφέροντα του καταφανώς θίγονται σε περίπτωση ευδοκίμησης της κρινόμενης προσφυγής.

7. Επειδή, με τον πρώτο λόγο της προσφυγής της η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» θα πρέπει ν' απορριφθεί ως απαράδεκτη για τα είδη με α/α 28, 31, για τα οποία έχει ορισθεί προσωρινός μειοδότης, ως φέρουσα ουσιώδεις πλημμέλειες κι αποκλίσεις από το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού, δεδομένου ότι στο προσκομιζόμενο ΕΕΕΣ και ειδικότερα, στο πεδίο: «Μπορεί ο οικονομικός φορέας να επιβεβαιώσει ότι[...]

γ) ήταν σε θέση να υποβάλλει χωρίς καθυστέρηση τα δικαιολογητικά που απαιτούνται από την αναθέτουσα

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

αρχή/αναθέτοντα φορέα[...], προέβη σε αρνητική δήλωση, σημειώνοντας «X» στην ένδειξη «ΟΧΙ», μολοντί σε προηγούμενη διαγωνιστική διαδικασία της αναθέτουσας αρχής «Δήμος ...» αποδείχθηκε, κατά την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατακύρωσης (μειοδότη) ότι δεν ήταν σε θέση να υποβάλλει τα ζητούμενα δικαιολογητικά και ειδικότερα δεν κατέθεσε στην Ομάδα Α για το τμήμα 1 πιστοποιητικό-ά σε ισχύ για τη διασφάλιση ποιότητας της επιχείρησης που κατασκευάζει ή παράγει αγαθά για τα είδη: γάλα εβαπορέ, μέλι πευκόμελο, φακές, φασόλια, ρεβύθια, ελιές, μαγιά μπύρας, τσάι βουνού κι, επίσης, είχε καταθέσει πιστοποιητικά αμετάφραστα κι, επομένως δεν ήταν δυνατόν να γίνει περαιτέρω αξιολόγηση. Επιπλέον, είχε προσκομίσει πιστοποιητικά των εταιρειών «...», «...», με λήξη πιστοποίησης, 16-02-2018 και 06-04-2018, αντίστοιχα.

8. Επειδή, σε σχέση με τον ανωτέρω λόγο της προσφυγής η παρεμβαίνουσα εταιρεία ισχυρίζεται ότι τυγχάνει απορριπτέος καθώς στηρίζεται στην εσφαλμένη προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη δήλωση που περιλαμβάνεται στο ΕΕΕΣ αφορά (και) άλλους, προγενέστερους διαγωνισμούς και όχι μόνο την τρέχουσα διαγωνιστική διαδικασία και συνεπώς ουδόλως προέβη σε ανακριβή δήλωση στο ΕΕΕΣ. Περαιτέρω και όλως επικουρικώς ισχυρίζεται ότι η απόρριψη της προσφοράς της για το Τμήμα 1 – Ομάδα Α στο διαγωνισμό του Δήμου ... επήλθε λόγω του ότι α) δεν κατέθεσε πιστοποιητικά ποιότητας (ISO ή εφάμιλλα) των παραγωγών των προϊόντων αλλά εκ παραδρομής των εμπόρων-προμηθευτών των προϊόντων, πράγμα το οποίο δεν ήταν επιθυμητό από την αναθέτουσα, β) τέσσερα (4) εκ των πιστοποιητικών ποιότητας τα κατέθεσε εκ παραδρομής αμετάφραστα και γ) δύο (2) εκ των πιστοποιητικών ποιότητας κατατέθηκαν εκ παραδρομής ληγμένα. Πλην, όμως, όπως η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται, σε καμία περίπτωση το ότι δεν κατέθεσε ορθώς τα ως άνω δικαιολογητικά δεν σημαίνει ότι «δεν ήταν σε θέση να προσκομίσει, χωρίς καθυστέρηση, τα απαιτούμενα από την Αναθέτουσα Αρχή ή τον Αναθέτοντα Φορέα». Απεναντίας αυτή ήταν σε θέση να καταθέσει το σύνολο των δικαιολογητικών, όπως και έγινε, ήτοι φορολογική ενημερότητα, ασφαλιστικές ενημερότητες κλπ, απλώς λόγω εκ

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

παραδρομής σφαλμάτων της τμήμα των δικαιολογητικών της κατατέθηκε μη ορθώς γι' αυτό και απορρίφθηκε.

9. Επειδή, ο υπό κρίση λόγος της προσφυγής αλυσιτελώς προβάλλεται από προσφεύγουσα στερούμενη εννόμου συμφέροντος δεδομένου ότι η προσφεύγουσα εταιρεία, η οποία έχει συμμετάσχει στο διαγωνισμό για τα συγκεκριμένα είδη με α/α 28, 31, έχει καταταγεί και στις δύο περιπτώσεις τέταρτη στη σειρά μειοδοσίας (σε σύνολο τεσσάρων προσφερόντων) κι, επομένως και με δεδομένο ότι δεν έχει προσβληθεί με κατάλληλο ένδικο βοήθημα (προδικαστική προσφυγή) η προσφορά των μειοδοτών που προηγούνται στο είδος με α/α 28, ενώ στο είδος με α/α 31 έχει προσβληθεί μόνο η προσφορά του τρίτου κατά σειρά μειοδότη (βλ. τον τρίτο λόγο της προσφυγής), είτε γίνει δεκτός ή όχι ο συγκεκριμένος λόγος της προσφυγής της, η ίδια δεν θ' αναδειχθεί μειοδότη με βάσιμη προσδοκία, Ούτε, άλλωστε εν προκειμένω και υπό τα ανωτέρω δεδομένα διαφαίνεται ματαίωση της παρούσας διαδικασίας και επαναπροκήρυξη του διαγωνισμού, ώστε η προσφεύγουσα να επιδιώκει με την εκ νέου συμμετοχή της την διεκδίκηση του αντικειμένου της συμβάσεως ώστε αυτή να διατηρεί την προσδοκία αναδείξεως της ως μειοδότης στο διαγωνισμό. Παραταύτα, για την πληρότητα της παρούσας και προς τον σκοπό της πλήρους διαφωτίσεως της κρινόμενης διαδικασίας ο παρών λόγος της προσφυγής εξετάζεται και στην ουσία του.

10. Επειδή, ο Ν. 4412/2016 στο Βιβλίο Ι με τίτλο «Δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (προσαρμογή στην οδηγία 2014/24/ΕΕ) ορίζει τα ακόλουθα: άρθρο 79 «Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (άρθρο 59 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) 1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο αποτελείται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: ... Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 78, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις ως άνω πληροφορίες όσον αφορά τους φορείς αυτούς. Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. Το ΕΕΕΣ προσδιορίζει τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των σχετικών δικαιολογητικών και περιλαμβάνει επίσημη δήλωση ότι ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση, εφόσον του ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά. ...2. ... 3. Για τις συμβάσεις άνω των ορίων, το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016, και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή. 4. Για τις συμβάσεις κάτω των ορίων, η Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 53, μπορεί να εκδίδει αντίστοιχο τυποποιημένο έντυπο υπεύθυνης δήλωσης, όπου απαιτείται, κατά τις διατάξεις του παρόντος. Μέχρι την έκδοση του τυποποιημένου εντύπου του προηγούμενου εδαφίου, γίνεται δεκτή υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986. 5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή, εξαιρουμένων των συμβάσεων που βασίζονται σε συμφωνίες-πλαίσιο, όταν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 39 ή της περίπτωσης α' της παρ. 5 του άρθρου 39, απαιτεί από τον προσφέροντα, στον οποίο έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα τα σχετικά δικαιολογητικά, σύμφωνα με τα άρθρα 79, και κατά περίπτωση το άρθρο 80. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα πιστοποιητικά που έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 80 και 82. 6 ... 7. ...», άρθρο

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

79Α «Υπογραφή Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης 1. Κατά την υποβολή του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) του άρθρου 79, είναι δυνατή, με μόνη την υπογραφή του κατά περίπτωση εκπροσώπου του οικονομικού φορέα η προκαταρκτική απόδειξη των λόγων αποκλεισμού που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 73 για το σύνολο των φυσικών προσώπων που είναι μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του ή έχουν εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτόν. 2. ... 3. ...» [όπως το άρθρο 79Α προστέθηκε με την παρ.13 του άρθρου 107 Ν. 4497/2017, Α' 171/ 13.11.2017] ... άρθρο 92 «Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής 1. ... 2. Στην ανοικτή διαδικασία οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν με την προσφορά τους τα ακόλουθα: α) Ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελο, με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 93, β) ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελο, με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά», εφόσον απαιτείται από τα έγγραφα της σύμβασης, ... και γ) Ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελο, με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά», εφόσον απαιτείται από τα έγγραφα της σύμβασης, ο οποίος περιέχει τα οικονομικά στοιχεία της προσφοράς, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 95 για τις συμβάσεις που αφορά το άρθρο αυτό και τα προβλεπόμενα στα έγγραφα της σύμβασης. ... 3. ... 4. ... 5. ... 6. ...», άρθρο 93 «Περιεχόμενο φακέλου 'Δικαιολογητικά Συμμετοχής' Ο ξεχωριστός σφραγισμένος φάκελος, με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» περιέχει: α) στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης άνω των ορίων, το ΕΕΕΣ του άρθρου 79 και την εγγύηση συμμετοχής, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 72 και β) στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης κάτω των ορίων: ...», άρθρο 96 «Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής 1. ... 6. . Οι προσφορές και οι αιτήσεις συμμετοχής υπογράφονται και μονογράφονται ανά φύλλο από τον οικονομικό φορέα ή, σε περίπτωση νομικών προσώπων, από το νόμιμο εκπρόσωπο αυτών. ...».

12. Επειδή, ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 4 περ. ζ' του Ν.4412/2016: «4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις:[...]ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79[...]

13. Επειδή, στο άρθρο 2.2.9 «Κανόνες απόδειξης ποιοτικής επιλογής» της διακήρυξης, ορίζεται : «2.2.9.1 Προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή προσφορών Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς: α) δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις της παραγράφου 2.2.3 και β) πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής των παραγράφων 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7 της παρούσης, προσκομίζουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 παρ. 1 και 3 του ν. 4412/2016 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με το επισυναπτόμενο στην παρούσα Παράρτημα IV, το οποίο αποτελεί ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 και συμπληρώνεται από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς σύμφωνα με τις οδηγίες του Παραρτήματος 17[...]

14. Επειδή, από το σύνολο των ανωτέρω διατάξεων με σαφήνεια προκύπτει ότι το ΕΕΕΣ και όλες οι εμπεριεχόμενες σε αυτό δηλώσεις και ειδικότερα η συγκεκριμένη δήλωση που εν προκειμένω εξετάζεται (βλ. το άρθρο 73 παρ. 4 περ. ζ' του Ν.4412/2016) αφορούν αποκλειστικά και μόνο την συγκεκριμένη κάθε φορά διαγωνιστική διαδικασία και όχι άλλες, προγενέστερες διαδικασίες της ίδιας ή άλλης αναθέτουσας αρχής, ασχέτως της συνάφειας ή μη του αντικειμένου τους. Εξάλλου στην συγκεκριμένη περίπτωση και σε ότι αφορά το εν θέματι πεδίο του ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ, στην Κατευθυντήρια Οδηγία 23 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (Απόφαση 3/24-01-2018 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων) με θέμα «Ειδικά θέματα συμπλήρωσης του Τυποποιημένου Εντύπου Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ)

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

και του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ)» (αρ. πρωτ.: 949/13-2-2018 και ΑΔΑ: Ψ3ΗΙΟΞΤΒ-Κ3Ε), κεφάλαιο 3, παράγρ. 3.3, σημείο Γ, αναφέρονται τα εξής: «Η εν λόγω δήλωση, με την οποία ο οικονομικός φορέας αναλαμβάνει την υποχρέωση περί έγκαιρης υποβολής δικαιολογητικών δεν αναφέρεται σε προγενέστερες διαδικασίες, αλλά αφορά στη διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας υποβάλλεται το ΤΕΥΔ/ΕΕΕΣ, παρά τη χρήση του ρήματος «ήταν», ήτοι ρήματος παρελθοντικού χρόνου, καθώς εν προκειμένω πρόκειται για εσφαλμένη μετάφραση στο ελληνικό κείμενο του Εκτελεστικού Κανονισμού του ΕΕΕΣ, αντί της ορθής «είναι». Επισημαίνεται ότι, όπως ήδη προαναφέρθηκε, η Αρχή έχει ήδη αποστείλει επίσημο αίτημα διόρθωσης του ελληνικού κειμένου του Εκτελεστικού Κανονισμού προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αναμένεται η έκδοση του επίσημου διορθωτικού, στο οποίο θα περιλαμβάνεται και η εν λόγω διόρθωση. Επισημαίνεται, τέλος, ότι στη διάταξη του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ του ν. 4412/2016 αναγράφεται ορθά η συγκεκριμένη αναφορά, με τη χρήση του ρήματος «είναι». Κατόπιν των ανωτέρω ο παρών λόγος της προσφυγής τυγχάνει απορριπτός ως αλυσιτελώς προβαλλόμενος και σε κάθε περίπτωση για τον λόγο ότι τα δηλωθέντα από την παρεμβαίνουσα αφορούν την τρέχουσα και όχι προγενέστερες διαγωνιστικές διαδικασίες κι, επομένως ουδεμία ανακρίβεια στη σχετική δήλωση προκύπτει κι αποδεικνύεται στην κρινόμενη περίπτωση.

15. Επειδή, με τον δεύτερο λόγο της προσφυγής της η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» για το είδος με α/α 32 τυγχάνει απορριπτέα για τους ακόλουθους λόγους: α) η εν λόγω εταιρεία υπέβαλλε στον φάκελο των δικαιολογητικών συμμετοχής άδεια συμμετοχής για τη μεταφορά των ειδών παντοπωλείου της εταιρείας «...», ήτοι τρίτης εταιρείας χωρίς, ωστόσο, να δηλώσει στο ΕΕΕΣ ότι στηρίζεται στις ικανότητες τρίτων για την πλήρωση του κριτηρίου της τεχνικής κι επαγγελματικής ικανότητας, ούτε και προσκόμισε το ΕΕΕΣ της εν λόγω εταιρείας και την δέσμευση της ότι θα εκπληρώσει την σχετική υποχρέωση, κατά παράβαση του Νόμου και της διακήρυξης β) για τα υπό προμήθεια είδη με α/α 32.1, 32.13, 32.18, 32.20 συμπεριέλαβε στην οικονομική προσφορά

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

της τιμές που υπερέβαιναν τον προϋπολογισμό της διακήρυξης γ) για τα είδη με α.α 32.25, 32.30, 32.33 προσέφερε ασυνήθιστα χαμηλές τιμές.

16. Επειδή, εν προκειμένω σε σχέση με τη λυσιτέλεια και το έννομο συμφέρον της προσφεύγουσας για την προβολή του κρινόμενου, δεύτερου, λόγου της προσφυγής ισχύει ότι αναφέρθηκε υπό σκέψη 9, τα οποία δεν επαναλαμβάνονται προς αποφυγή ασκόπων επαναλήψεων, με δεδομένο ότι ο καθ' ου οικονομικός φορέας για το είδος 32 έχει οριστεί τρίτος μειοδότης και η προσφεύγουσα τυγχάνει τέταρτη στη σειρά μειοδοσίας. Παράλληλα, στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν έχει προσβληθεί με προδικαστική προσφυγή η προσφορά των προηγούμενων δύο του καθ' ου μειοδοτών.

17. Επειδή, ως προς το πρώτο σκέλος του παρόντος λόγου της προσφυγής σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 2.2.6 «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα»: «Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να διαθέτουν άδεια λειτουργίας της επιχείρησής τους και τα κατάλληλα μέσα για την διακίνηση των προϊόντων, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στις τεχνικές προδιαγραφές του παραρτήματος Ι, κατά περίπτωση. Σύμφωνα με το άρθρο 2.2.8 «Στήριξη στην ικανότητα τρίτων» της διακήρυξης: «Οι οικονομικοί φορείς μπορούν, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (της παραγράφου 2.2.5) και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (της παραγράφου 2.2.6), να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών τους με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται. Υπό τους ίδιους όρους οι ενώσεις οικονομικών φορέων μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 2.2.9 «Κανόνες απόδειξης ποιοτικής επιλογής»: 2.2.9.1 Προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή προσφορών Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς: α) δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις της παραγράφου 2.2.3 και β) πληρούν

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

τα σχετικά κριτήρια επιλογής των παραγράφων 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7 της παρούσης, προσκομίζουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 παρ. 1 και 3 του ν. 4412/2016 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με το επισυναπτόμενο στην παρούσα Παράρτημα IV, το οποίο αποτελεί ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 και συμπληρώνεται από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς σύμφωνα με τις οδηγίες του Παραρτήματος 17[.]. Επίσης, στην ενότητα Β'-ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης, υποενότητα 6-Είδη παντοπωλείου Παιδικής εξοχής Μεταμόρφωσης αναφέρεται: «Όλα τα είδη παντοπωλείου θα πρέπει να είναι άριστης ποιότητας. Τα χορηγούμενα είδη θα είναι κατά προτίμηση ελληνικής παραγωγής ή προέλευσης Ε.Ε. και οι συσκευασίες τους θα φέρουν στα ελληνικά ενδείξεις όπως αυτές αναφέρονται στο άρθρο 11 του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών, περί επισήμανσης. Η μεταφορά τους θα γίνεται με μεταφορικά μέσα καθαρά και απολυμασμένα[...]

18. Επειδή, όπως προκύπτει από την επισκόπηση της προσφοράς του καθ'ου οικονομικού φορέα αυτός, μεταξύ των άλλων δικαιολογητικών συμμετοχής, έχει προσκομίσει αρχείο τύπου pdf με τίτλο «ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ+ΑΔΕΙΑ ΟΧΗΜΑΤΟΣ ... .pdf», στο οποίο συμπεριλαμβάνεται η επαγγελματική άδεια με αριθ. 847/38, που αφορά την κυκλοφορία οχήματος μεταφοράς: ΣΥΣΚΕΥΑΣΜΕΝΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΝΩΠΩΝ & ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΩΝ». Ως ιδιοκτήτης του εν λόγω οχήματος με αριθ. Κυκλοφορίας ..., αναγράφεται η εταιρεία «...». Περαιτέρω, ο καθ' ου οικονομικός φορέας έχει προσκομίσει και αρχείο με τίτλο «... ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΙΣΗΣ 2019.pdf», από την επισκόπηση του οποίου προκύπτει ότι νόμιμος εκπρόσωπος/διαχειριστής της ανωτέρω εταιρείας, ιδιοκτήτριας της ως άνω επαγγελματικής άδειας οχήματος, είναι ο κ. ... . Σημειώνεται ότι το ίδιο ανωτέρω φυσικό πρόσωπο είναι και νόμιμος εκπρόσωπος της προσφέρουσας εταιρείας. Περαιτέρω, προκύπτει ότι η καθ' ου εταιρεία στο

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

υποβληθέν στο φάκελο της προσφοράς της ΕΕΕΣ έχει δηλώσει ότι δεν στηρίζεται στις ικανότητες τρίτων προς εκπλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής κι, επιπλέον δεν έχει προσκομίσει έγγραφη δέσμευση της ανωτέρω εταιρείας, ιδιοκτήτριας της άδειας οχήματος, σύμφωνα με την οποία αυτή δεσμεύεται να εκπληρώσει τα προβλεπόμενα από τη διακήρυξη σε περίπτωση ανάδειξης του καθ' ου φορέα ως προσωρινού αναδόχου.

19. Επειδή, ωστόσο, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 2.2.6, του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης-Ενότητα Β'-υποενότητα 6 και των άρθρων 2.2.8 και 2.2.9.1 της διακήρυξης προκύπτει ότι αποτελεί κριτήριο της τεχνικής κι επαγγελματικής ικανότητας του συμμετέχοντος φορέα η ύπαρξη κατάλληλου μεταφορικού μέσου για τη διακίνηση των προς προμήθεια ειδών κι, επιπλέον, σε περίπτωση, εννοείται, που ο ίδιος ο φορέας δεν διαθέτει τέτοιο μέσο, *«αποδεικνύει ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζεται»*. Ενόψει των ανωτέρω και της αρχής της νομικής αυτοτέλειας των νομικών προσώπων, ο καθ' ου οικονομικός φορέας, ο οποίος είναι αυτοτελής κι ανεξάρτητος από την ιδιοκτήτρια της άδειας κυκλοφορίας οχήματος εταιρείας και τούτο μάλιστα ανεξάρτητα του αν τα δύο νομικά πρόσωπα έχουν κοινό διαχειριστή, έδρα κλπ, όφειλε, ενόψει των προεκτεθεισών διατάξεων της διακήρυξης αφενός μεν να δηλώσει ότι θα στηριχθεί στην ικανότητα τρίτου φορέα για την πλήρωση του σχετικού κριτηρίου επιλογής κι αφετέρου να προσκομίσει την προβλεπόμενη έγγραφη δέσμευση του.

20. Επειδή, σε ότι αφορά το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου της προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 2.4.4. της διακήρυξης: «Ως απαράδεκτες θα απορρίπτονται προσφορές στις οποίες: γ) η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της σύμβασης που καθορίζεται και τεκμηριώνεται από την αναθέτουσα αρχή στο Παράρτημα ΙΙ (Ενδεικτικός προϋπολογισμός) της παρούσας διακήρυξης.

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

21. Επειδή, όπως προκύπτει από την αντιπαραβολή των τιμών του Παραρτήματος ΙΙ της διακήρυξης και της οικονομικής προσφοράς του καθ' ου προκύπτει ότι για το είδος με α/α 32.1 στο Παράρτημα ΙΙ της διακήρυξης προβλέπεται τιμή μονάδος 0,45 Ευρώ και ο οικονομικός φορέας προσέφερε 0,500 Ευρώ. Για το είδος με α/α 32.13 προβλέπεται τιμή μονάδος 0,20 Ευρώ και ο οικονομικός φορέας προσέφερε 0,270 Ευρώ. Ακόμη, στον ενδεικτικό προϋπολογισμό για το είδος 32.18 προβλέπεται τιμή μονάδος 1,00 Ευρώ και ο οικονομικός φορέας προσέφερε 1,100 Ευρώ. Επίσης, στον ενδεικτικό προϋπολογισμό για το είδος 32.20 προβλέπεται τιμή μονάδος 0,16 Ευρώ και ο οικονομικός φορέας προσέφερε 0,180 Ευρώ. Συνεπώς, ως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα για τα ανωτέρω είδη προκύπτει υπέρβαση του προϋπολογισμού.

22. Επειδή, σε ότι αφορά το τρίτο σκέλος του δεύτερου λόγου της προσφυγής περί αδικαιολόγητα χαμηλής προσφοράς για τα είδη 32.25, 32.30 και 32.33, τυγχάνει αβάσιμος και σε κάθε περίπτωση αναπόδεικτος καθώς δεν προέκυψαν ούτε προβλήθηκαν επαρκή στοιχεία για την τεκμηρίωση αυτού, ούτε η αναθέτουσα αρχή διαπίστωσε τέτοιο γεγονός.

23. Επειδή, με τον τρίτο λόγο της προσφυγής της η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» για τα είδη 30, 31 τυγχάνει απαράδεκτη, ως φέρουσα ουσιώδεις ελλείψεις και πλημμέλειες καθώς η προσκομιζόμενη, εντός του φακέλου της προσφοράς του (με αριθ. 135875) υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 2.4.3.2., η οποία είχε το σωστό περιεχόμενο, δεν είναι ψηφιακά υπογεγραμμένη, όπως απαιτείται από τον Νόμο και την διακήρυξη.

24. Επειδή, εν προκειμένω σε σχέση με τη λυσιτέλεια και το έννομο συμφέρον της προσφεύγουσας για την προβολή του κρινόμενου, τρίτου, λόγου της προσφυγής ισχύει ότι αναφέρθηκε υπό σκέψη 9, τα οποία δεν επαναλαμβάνονται προς αποφυγή ασκόπων επαναλήψεων, με δεδομένο ότι ο καθ' ου οικονομικός φορέας για το μεν είδος 30 έχει αναδειχθεί δεύτερος μειοδότης ενώ η προσφεύγουσα τέταρτη και για το είδος με α/α 31 έχει

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

αναδειχθεί τρίτος κατά σειρά μειοδότης και η προσφεύγουσα τέταρτη, ενώ, για το μεν είδος 30 δεν έχει προσβληθεί η προσφορά των προηγούμενων του καθ'ου μειοδοτών και για το είδος με α/α 31 έχει προσβληθεί η προσφορά του προσωρινού μειοδότη όχι όμως και του επόμενου στη σειρά μειοδοσίας οικονομικού φορέα, ο οποίος προηγείται του καθ'ου φορέα στη σειρά μειοδοσίας.

25. Επειδή, κατά το άρθρο 2 του ΠΔ 150/2001 (Α' 125) περί προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές (ΕΕ L 13), «νοούνται ως: 1. «ηλεκτρονική υπογραφή»: δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με αυτά και τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας. 2. «προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή» ή «ψηφιακή υπογραφή»: ηλεκτρονική υπογραφή, που πληροί τους εξής όρους: α) συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα, β) είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του υπογράφοντος, γ) δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και δ) συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο, ώστε να μπορεί να εντοπισθεί οποιαδήποτε μεταγενέστερη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων. 3. «υπογράφων»: φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που κατέχει διάταξη δημιουργίας υπογραφής και ενεργεί είτε στο δικό του όνομα είτε στο όνομα άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου ή φορέα. 4. «δεδομένα δημιουργίας υπογραφής»: μονοσήμαντα δεδομένα, όπως κώδικες ή ιδιωτικά κλειδιά κρυπτογραφίας, που χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής. 5. «διάταξη δημιουργίας υπογραφής» ... 6. «ασφαλής διάταξη δημιουργίας υπογραφής» ... 7. «δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής»: δεδομένα, όπως κώδικες, ή δημόσια κλειδιά κρυπτογραφίας, τα οποία χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση της ηλεκτρονικής υπογραφής. 8. «διάταξη επαλήθευσης υπογραφής» ... 9. «πιστοποιητικό»: ηλεκτρονική βεβαίωση, η οποία συνδέει δεδομένα

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

επαλήθευσης υπογραφής με ένα άτομο και επιβεβαιώνει την ταυτότητά του.

10. «αναγνωρισμένο πιστοποιητικό»: πιστοποιητικό που πληροί τους όρους του Παραρτήματος Ι και εκδίδεται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης ...

11. «πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης»: φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλος φορέας, που εκδίδει πιστοποιητικά ή παρέχει άλλες υπηρεσίες, συναφείς με τις ηλεκτρονικές υπογραφές. 12. «προϊόν ηλεκτρονικής υπογραφής» ...»

Περαιτέρω, στο άρθρο 3 ορίζονται τα εξής: «1. Η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο. ...».

Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, έχει κριθεί (βλ. Ελ. Συν 1739/2016 Μείζων Σύνοψη) ότι: α) ως «ηλεκτρονική υπογραφή» νοείται ένα σύνολο δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας, ενώ ως «ψηφιακή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή» νοείται εκείνη που συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφο και είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του, έχει δημιουργηθεί με μέσα που ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται, με τρόπο ώστε να μπορεί να εντοπισθεί επακόλουθη αλλοίωση των δεδομένων, β) για τη δημιουργία ψηφιακής υπογραφής απαιτείται ο υπογράφων να κατέχει διατεταγμένο υλικό ή λογισμικό που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή των «δεδομένων δημιουργίας της υπογραφής», για την επαλήθευση των οποίων απαιτείται η χρήση των «δεδομένων επαλήθευσης υπογραφής» (κώδικες ή δημόσια κρυπτογραφικά κλειδιά) και η έκδοση ηλεκτρονικής Βεβαίωσης, ήτοι ψηφιακού πιστοποιητικού που συνδέει μονοσήμαντα τα «δεδομένα επαλήθευσης μιας υπογραφής» (ή δημόσιο κλειδί) με ένα συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο και επιβεβαιώνει την ταυτότητα του, εξασφαλίζει τη γνησιότητα του υπογραφόμενου κατ' αυτόν τον τρόπο εγγράφου, την ακεραιότητα του, την εμπιστευτικότητα και τη μη αποποίηση της ευθύνης του υπογράφοντος, γ) η ψηφιακή υπογραφή που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, ήτοι ηλεκτρονική βεβαίωση που εκδίδεται από «πάροχο

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

υπηρεσιών πιστοποίησης» και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής, ήτοι από διάταξη που διασφαλίζει, αφενός ότι τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιήθηκαν είναι κατ' ουσίαν μοναδικά και απόρρητα και δεν μπορούν με εύλογη βεβαιότητα να αντληθούν από αλλού, ενώ προστατεύονται αποτελεσματικά από το νομίμως υπογράφοντα κατά της χρησιμοποίησης τους από τρίτους και αφετέρου ότι η υπογραφή προστατεύεται από πλαστογραφία με τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας, επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής, τόσο κατά το ουσιαστικό όσο και κατά το δικονομικό δίκαιο, ενώ συνιστά μέθοδο απόδειξης της γνησιότητας του ηλεκτρονικού εγγράφου. Επομένως, τα ηλεκτρονικά έγγραφα που φέρουν ασφαλή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή εξομοιώνονται, από πλευράς έννομων συνεπειών, πλήρως, με τα ιδιοχείρως υπογεγραμμένα έγγραφα και αναπτύσσουν αυξημένη αποδεικτική δύναμη (άρθρο 445 ΚΠολΔ) και, εφόσον η γνησιότητα του περιεχομένου τους δεν αμφισβητείται, αποτελούν πλήρη απόδειξη ότι η δήλωση που περιέχουν προέρχεται από τον ψηφιακώς υπογράφοντα δ) τα πιστοποιητικά δημιουργίας ψηφιακής υπογραφής που έχουν εκδοθεί από φορέα παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης εγκατεστημένο σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους καλυπτόμενους από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ηλεκτρονική υπογραφή τομείς, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τις αντίστοιχες υπηρεσίες πιστοποίησης, που παρέχονται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα, τα δε προϊόντα ψηφιακής υπογραφής, τα οποία συνάδουν με την κείμενη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τα αντίστοιχα προϊόντα ψηφιακής υπογραφής, τα οποία προέρχονται από την Ελλάδα, ε) ηλεκτρονικό έγγραφο είναι το σύνολο των δεδομένων, τα οποία, αφού εγγραφούν στο μαγνητικό δίσκο ενός Η/γ, αποτυπώνονται στη συνέχεια, κατά τρόπο αναγνώσιμο από τον άνθρωπο, στην οθόνη του Η/Υ ή εκτυπώνονται στον προσαρτημένο εκτυπωτή (print - out) και αποτελούν απεικόνιση της εγγραφής που έχει καταχωρηθεί στη μαγνητική επιφάνεια του σκληρού δίσκου του Η/Υ. Ως εκ τούτου, το εκτύπωμα (print - out) ενός ηλεκτρονικού εγγράφου αποτελεί

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

το πρωτογενές ηλεκτρονικό έγγραφο (ΑΠ 35/2011, 570/2010, 441 /2007, 1094/2006, 902/2006, 578/2005). Συνεπώς, έγγραφα που εκδίδονται ηλεκτρονικά, με χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής (ψηφιακής) υπογραφής που πληροί τις απαιτήσεις της Οδηγίας 99/93/ΕΚ, θεωρούνται νομίμως υπογεγραμμένα, έχουν δε την ίδια νομική και αποδεικτική ισχύ με τα έγγραφα που φέρουν ιδιόχειρη υπογραφή και έχουν ισχύ πρωτοτύπου με την έκδοσή τους και μόνο, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε επικύρωση τους.

26. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 37 «Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ» του Ν.4412/2016 (άρθρο 22 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) : «2. Στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφρών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής πρέπει:[...]«β) να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014.»·Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να αποδέχονται τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, λαμβάνοντας υπόψη αν τα πιστοποιητικά χορηγούνται από έναν πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/ 767/ΕΚ της Επιτροπής, ανεξάρτητα από το αν έχουν δημιουργηθεί με ή χωρίς ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφών, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τις ακόλουθες προϋποθέσεις: αα) οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να καθορίζουν τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών, βάσει των μορφοτύπων που έχουν θεσπιστεί με την Απόφαση 2011/130/ΕΕ της Επιτροπής και να θέτουν σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστούν τεχνικά τους εν λόγω μορφότυπους· όταν χρησιμοποιείται διαφορετικός μορφότυπος ηλεκτρονικής υπογραφής, τότε η ηλεκτρονική υπογραφή ή ο φορέας του ηλεκτρονικού εγγράφου περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες δυνατότητες επικύρωσης, υπό την ευθύνη της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ). Οι δυνατότητες επικύρωσης επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να επικυρώνει, σε σύγχρονη σύνδεση, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για άτομα με διαφορετική μητρική γλώσσα, την ηλεκτρονική

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

υπογραφή που έχει παραληφθεί, ως προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, υποστηριζόμενη από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό. Η ΕΕΤΤ κοινοποιεί τις πληροφορίες σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών επικύρωσης στην Επιτροπή.[...] 3. Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 (Β` 401) απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, από τρίτους, εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς, πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των υπηρεσιών αυτών των φσρέων προς το χρήστη, η οποία διαβιβάζεται στο χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, με κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου με βέβαιη χρονολογία. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή ή στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω.

27. Επειδή, στο άρθρο 8 της υπουργικής απόφασης 56902/215/2-6-17 (ΦΕΚ 1924 Β' /2 Ιουνίου 2017) «Τεχνικές Λεπτομέρειες και Διαδικασίες Λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ» προβλέπεται ότι: «1. Η διαδικασία επικοινωνίας, ενημέρωσης και διακίνησης εγγράφων πραγματοποιείται μέσω του Συστήματος κατά περίπτωση, με: • την αποστολή ή κοινοποίηση σχετικών στοιχείων με μηνύματα δια της λειτουργικότητας «Επικοινωνία». • την ανάρτηση σχετικών στοιχείων από τις αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένων Προκηρυγμένου Διαγωνισμού» του εκάστοτε διαγωνισμού • την υποβολή σχετικών στοιχείων από τους οικονομικούς φορείς στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένων Ηλεκτρονικής Προσφοράς», ο οποίος περιλαμβάνει τους (υπό)φακέλους: - «Δικαιολογητικά Συμμετοχής –Τεχνική Προσφορά» - «Οικονομική Προσφορά» - «Δικαιολογητικά Προσωρινού Αναδόχου. 2. Τα σχετικά στοιχεία αποστολής, κοινοποίησης, υποβολής ή ανάρτησης που αποτυπώνονται στις αντίστοιχες οθόνες της διεπαφής του χρήστη, και ειδικότερα ο καταγεγραμμένος χρόνος

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

αυτών, αποτελούν απόδειξη επικοινωνίας και διακίνησης εγγράφων μέσω του Συστήματος. Οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν την επομένη της ημέρας της προαναφερθείσας κατά περίπτωση αποστολής, κοινοποίησης ή υποβολής και λήγουν όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και, αν είναι κατά το νόμο εορτάσιμη, όταν περάσει ολόκληρη η επομένη εργάσιμη. 3. Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν μέσω του Συστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα που έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τους ίδιους υπογεγραμμένα με εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από έναν εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/EK (όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 και τις διατάξεις της παρούσας [...]». Στο άρθρο 15, τέλος, της πιο πάνω Υπουργικής Απόφασης, περί υποβολής προσφορών – αιτήσεων συμμετοχής, ορίζεται: «1. Χρόνος και τρόπος υποβολής Προσφορών και Αιτήσεων Συμμετοχής. 1.1. Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν την προσφορά, τα στοιχεία και δικαιολογητικά για την συμμετοχή τους σε διαγωνιστική διαδικασία και μέχρι τη σύναψη της σύμβασης μέσω του Συστήματος με τρόπο και σε χρόνο που ορίζεται κατά περίπτωση στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και της παρούσης. 1.2 Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν την προσφορά τους σε ηλεκτρονικό φάκελο μέσα στη προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Τα περιεχόμενα του ανωτέρω φακέλου ορίζονται ως εξής: (α) ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής–Τεχνική Προσφορά» στον οποίο περιλαμβάνονται τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και την παρούσα. (β) ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά» στον οποίο περιλαμβάνεται η οικονομική προσφορά του οικονομικού φορέα.[..] Ο χρήστης- οικονομικός φορέας υποβάλλει τους ανωτέρω (υπο)φακέλους μέσω του Συστήματος, όπως περιγράφεται παρακάτω: 1.2.1 Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

«Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά» υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF) και εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο, φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8, χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου της υπογραφής. 1.2.1.1 Εντός τριών (3) εργασίμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή των ως άνω στοιχείων και δικαιολογητικών προσκομίζονται υποχρεωτικά από τον οικονομικό φορέα στην αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα, σε έντυπη μορφή και σε σφραγισμένο φάκελο, τα στοιχεία της ηλεκτρονικής προσφοράς τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη μορφή σύμφωνα με τον ν. 4250/2014. Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά είναι ενδεικτικά η εγγυητική επιστολή συμμετοχής, τα πρωτότυπα έγγραφα τα οποία έχουν εκδοθεί από ιδιωτικούς φορείς και δεν φέρουν επικύρωση από δικηγόρο, καθώς και τα έγγραφα που φέρουν τη Σφραγίδα της Χάγης (Apostille). 1.2.1.2 Δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή στοιχεία και δικαιολογητικά τα οποία φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8, τα ΦΕΚ, τα τεχνικά φυλλάδια και όσα στοιχεία και δικαιολογητικά προβλέπεται από το ν. 4250/2014 ότι οι φορείς υποχρεούνται να αποδέχονται αντίγραφα των πρωτοτύπων.[...] 1.2.2. Ο οικονομικός φορέας συντάσσει την τεχνική και οικονομική του προσφορά συμπληρώνοντας την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα του Συστήματος και επισυνάπτοντας στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένων Ηλεκτρονικής Προσφοράς» και στον κατά περίπτωση (υπο)φάκελο όλα τα στοιχεία της προσφοράς του σε μορφή αρχείου Portable Document Format(PDF). Στην συνέχεια, ο οικονομικός φορέας παράγει από το Σύστημα τα ηλεκτρονικά αρχεία (εκτυπώσεις της Τεχνικής Προσφοράς Προμηθευτή και της Οικονομικής Προσφοράς Προμηθευτή σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF)), τα οποία υπογράφονται με εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 και επισυνάπτονται στους αντίστοιχους (υπο)φακέλους της προσφοράς από τον οικονομικό φορέα. Κατά την συστημική υποβολή της προσφοράς το Σύστημα πραγματοποιεί αυτοματοποιημένους ελέγχους επιβεβαίωσης της ηλεκτρονικής προσφοράς σε σχέση με τα παραχθέντα ηλεκτρονικά αρχεία (Τεχνική και Οικονομική Προσφορά) και εφόσον οι έλεγχοι αυτοί αποβούν επιτυχείς η προσφορά υποβάλλεται στο Σύστημα. Διαφορετικά, η προσφορά δεν υποβάλλεται και το Σύστημα ενημερώνει τον οικονομικό φορέα με σχετικό μήνυμα σφάλματος στη διεπαφή του χρήστη του οικονομικού φορέα, προκειμένου ο τελευταίος να προβεί στις σχετικές ενέργειες διόρθωσης.

1.2.2.1 Εφόσον οι τεχνικές προδιαγραφές και οι οικονομικοί όροι δεν έχουν αποτυπωθεί στο σύνολό τους στις ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του Συστήματος, ο οικονομικός φορέας επισυνάπτει ψηφιακά υπογεγραμμένα τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία σύμφωνα με τους όρους της εκάστοτε διακήρυξης (ιδίως τεχνική και οικονομική προσφορά).

1.2.2.2 Από το Σύστημα εκδίδεται ηλεκτρονική απόδειξη υποβολής προσφοράς, η όποια αποστέλλεται στον οικονομικό φορέα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

2. Υποβολή αιτήσεων συμμετοχής. Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν τις αιτήσεις συμμετοχής τους μέσω του Συστήματος με τρόπο και σε χρόνο που ορίζεται κατά περίπτωση στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, τα έγγραφα της σύμβασης και την παρούσα, εφαρμοζόμενων αναλόγως των διατάξεων της παρ. 1.2.1 του παρόντος άρθρου.[...].».

28. Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 6 της ΥΑ Π1///2013 (ΥΑ Π1/2390 ΦΕΚ Β 2677 2013): «Τεχνικές λεπτομέρειες & διαδικασίες λειτουργίας Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων»: Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, δυνάμει της παρ. 3 του άρθρου 6 του ν. 4155/2013, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2012 του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 401) από τρίτους εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς υποχρεωτικά πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των προαναφερόμενων φορέων προς τον χρήστη των υπηρεσιών αυτών, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή ή στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω. Ίδια ρύθμιση περιέχεται και στο άρθρο 9 «Χρονοσήμανση» της ΥΑ 569//2017 (ΥΑ 56902/215 ΦΕΚ Β 1924 2017), με τίτλο «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων» : Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2012 του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β` 401) από τρίτους εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς υποχρεωτικά πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των προαναφερόμενων φορέων προς τον χρήστη των υπηρεσιών αυτών, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας.

29.Επειδή,κατά την ΥΑΠ//2013 (ΥΑ ΥΑΠ/Φ.40.4/163 ΦΕΚ Β 401 2013): «Ρυθμίσεις για ηλεκτρονική διεκπεραίωση διοικ. διαδικασιών μεταξύ φορέων δημοσίου & φυσ. προσώπων ή ΝΠΙΔ»: άρθρο 1: «Ορισμοί»: Για τους σκοπούς της παρούσας νοείται ως:[...] Χρονοσήμανση: Αλληλουχία χαρακτήρων ή στοιχεία που δηλώνουν με ασφάλεια την ημερομηνία και ώρα που έχει λάβει χώρα μία πράξη ή ενέργεια και εκδίδεται από πάροχο υπηρεσιών χρονοσήμανσης. [...]Εγγραφο: Οι δηλώσεις, αιτήσεις, δικαιολογητικά και άλλα έγγραφα που αποστέλλονται ηλεκτρονικά σε έναν φορέα του δημοσίου τομέα. [...]άρθρο 2 «Πεδίο Εφαρμογής – Αντικείμενο»: Με την παρούσα Υπουργική απόφαση ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν:

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

α) στη διαδικασία και στον τρόπο ηλεκτρονικής επιβεβαίωσης της λήψης εγγράφων που αποστέλλονται ηλεκτρονικά σε έναν φορέα του δημόσιου τομέα, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα και [...] άρθρο 3 «Προϋποθέσεις για την έκδοση και τη λήψη ασφαλών χρονοσημάνσεων»: [...]2. Οι Πάροχοι Υπηρεσιών Χρονοσήμανσης εφαρμόζουν τις προδιαγραφές και τα πρότυπα που ορίζονται στο Παράρτημα Ι της παρούσας. 3. Το πρωτόκολλο που χρησιμοποιείται για την έκδοση ασφαλών χρονοσημάνσεων από τους Παρόχους Υπηρεσιών Χρονοσήμανσης και τη λήψη αυτών από τους φορείς του δημόσιου τομέα ορίζεται στο Παράρτημα ΙΙ της παρούσας. 4. Η Εθνική Πύλη Δημόσιας Διοίκησης ΕΡΜΗΣ παρέχει υπηρεσίες χρονοσήμανσης και μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους φορείς του δημόσιου τομέα για την έκδοση ασφαλών χρονοσημάνσεων [...] άρθρο 4 «Ηλεκτρονική επιβεβαίωση της λήψης εγγράφων» :1. Οι φορείς του δημόσιου τομέα επιβεβαιώνουν ηλεκτρονικά και με ασφαλή χρονοσήμανση, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, τη λήψη των εγγράφων τα οποία περιέρχονται σε αυτούς. [...]

30. Επειδή, σύμφωνα με την ΥΑΠ//2010 (ΥΑ ΥΑΠ/Φ.60/38/232 ΦΕΚ Β 799 2010): «Κύρωση του Κανονισμού Πιστοποίησης της Αρχής Πιστοποίησης του Ελληνικού Δημοσίου (ΑΠΕΔ)»: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΧΡΟΝΟΣΗΜΑΝΣΗΣ ΑΠΕΔ: Με την Υπουργική Απόφαση Υ ΑΠ/Φ .40.4/163 (ΦΕΚ 401/ Β/22-02-2013) καθορίζονται οι διαδικασίες και ο τρόπος ηλεκτρονικής επιβεβαίωσης της λήψης εγγράφων και της ασφαλούς χρονοσήμανσης, οι προδιαγραφές και τα πρότυπα του συστήματος για τη γνωστοποίηση εγγράφων σε φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. με χρήση ΤΠΕ και η ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα και των φυσικών προσώπων ή ΝΠΙΔ.Η ΑΠΕΔ παρέχει υπηρεσίες χρονοσήμανσης με σκοπό τη δημιουργία των απαραίτητων τεκμηρίων για την ύπαρξη ενός συνόλου ψηφιακών δεδομένων σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Η Πολιτική Χρονοσήμανσης και η Δήλωση Πρακτικής Χρονοσήμανσης της ΑΠΕΔ έχουν συγχωνευτεί σε ένα ενιαίο παράρτημα με την ονομασία Πολιτική/ Δήλωση Πρακτικής Χρονοσήμανσης

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

(ΠΔΠΧ). [...] 2. Πολιτική Χρονοσήμανσης: Η Πολιτική Χρονοσήμανσης είναι ένα σύνολο κανόνων που αφορά την έκδοση και διαχείριση των χρονοσημάνσεων που παράγονται από την ΑΠΕΔ ως ΠΥΧ για τους τελικούς χρήστες. Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης περιλαμβάνουν την οργάνωση της υποδομής και την έκδοση χρονοσημάνσεων. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες παρέχονται από την ΑΠΕΔ στους τελικούς χρήστες στο πλαίσιο λειτουργίας της υποδομής δημοσίου κλειδιού της ΑΠΕΔ. Οι υπηρεσίες παρέχονται κυρίως για την υποστήριξη ψηφιακών υπογραφών αλλά και για οποιαδήποτε εφαρμογή απαιτεί αποδεικτικά στοιχεία για την ύπαρξη κάποιων δεδομένων μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Η ΑΠΕΔ διασφαλίζει την χρήση αξιόπιστης πηγής ώρας και την κατάλληλη διαχείριση των συστημάτων χρονοσήμανσης.[...] Η υπηρεσία χρονοσήμανσης παρέχεται σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ` αριθ. πρωτ.: ΥΑΠ/Φ.40.4/163 «Ρυθμίσεις για α) τη διαδικασία και τον τρόπο ηλεκτρονικής επιβεβαίωσης της λήψης και της ασφαλούς χρονοσήμανσης, β) [...] γ) [...]».

31. Επειδή, κατά την έννοια των αμέσως παραπάνω διατάξεων, στα πλαίσια διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων μέσω Ε.ΣΗ.ΔΗ.Σ., οι οικονομικοί φορείς υποβάλουν το σύνολο των εγγράφων της προσφοράς τους ηλεκτρονικά, μεταξύ των οποίων στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον υποφάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά», τα οποία υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF) και εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο, φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8, χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου της υπογραφής. Για να αποκτήσει όμως το ηλεκτρονικό έγγραφο την ανωτέρω ιδιότητα, θα πρέπει η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή να έχει τεθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ΠΔ 150/2001 (Α' 125) περί προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές (ΕΕ L 13) και να δύναται να επαληθευτεί από τον χρήστη, σύμφωνα με τις ίδιες ως άνω διατάξεις και τις διατάξεις του άρθρου 259 Ν. 4412/2016. Τόσο για την αποτελεσματική θέση της ηλεκτρονικής υπογραφής στα πάσης φύσεως ηλεκτρονικά έγγραφα όσο και για την επαλήθευσή της, αναλυτικές, σαφείς και δωρεάν οδηγίες παρέχει σε όλους τους χρήστες η Αρχή Πιστοποίησης του Ελληνικού Δημοσίου στην ιστοσελίδα της, για την εφαρμογή των οποίων καμία πρόσθετη ή με κόστος για τον χρήστη προϋπόθεση δεν ζητείται, εκτός από την χρήση συνήθων εργαλείων και μεθόδων που ο μέσος χρήστης του αναγκαίου για την παραγωγή ηλεκτρονικών εγγράφων υπολογιστή κάνει.

32.Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 2.2. «Δικαίωμα-συμμετοχής-κριτήρια ποιοτικής επιλογής της διακήρυξης» : «2.2.1 Δικαίωμα συμμετοχής[...]Για την συμμετοχή στο διαγωνισμό οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν ψηφιακή υπογραφή, χορηγούμενη από πιστοποιημένη αρχή παροχής ψηφιακής υπογραφής και να είναι εγγραμμένοι στο ηλεκτρονικό σύστημα (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.- Διαδικτυακή πύλη www.promitheus.gov.gr). Οι προσφορές υπογράφονται ψηφιακά από τον οικονομικό φορέα ή, σε περίπτωση νομικών προσώπων, από το νόμιμο εκπρόσωπο αυτών[...]». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 2.4.2 «Χρόνος και Τρόπος υποβολής προσφορών [Ηλεκτρονική Διαδικασία]»: «2.4.2.1. Οι προσφορές υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους ηλεκτρονικά, μέσω της διαδικτυακής πύλης www.promitheus.gov.gr του ΕΣΗΔΗΣ, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία και ώρα που ορίζει η παρούσα διακήρυξη, στην Ελληνική Γλώσσα, σε ηλεκτρονικό φάκελο, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στον ν.4412/2016, ιδίως άρθρα 36 και 37 και την Υπουργική Απόφαση αριθμ. 56902/215 «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)» 13. Για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό το οποίο χορηγήθηκε από έναν εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης,

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 και τις διατάξεις της Υ.Α. 56902/215 “Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ)» (ΦΕΚ Β 1924/02.06.2017) και να εγγραφούν στο ηλεκτρονικό σύστημα (ΕΣΗΔΗΣ- Διαδικτυακή πύλη www.promitheus.gov.gr) ακολουθώντας την διαδικασία εγγραφής του άρθρου 5 της ίδιας Υ.Α. Ακόμη, σύμφωνα με το άρθρο 2.4.2.4.: «Οι οικονομικοί φορείς συντάσσουν την τεχνική και οικονομική τους προσφορά συμπληρώνοντας τις αντίστοιχες ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του συστήματος. Στην συνέχεια το σύστημα παράγει τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία τα οποία υπογράφονται ηλεκτρονικά και υποβάλλονται από τον προσφέροντα. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ειδική ηλεκτρονική φόρμα του συστήματος και του παραγόμενου ηλεκτρονικού αρχείου pdf (το οποίο θα υπογραφεί ηλεκτρονικά) πρέπει να ταυτίζονται.[...]2.4.2.5. Ο χρήστης - οικονομικός φορέας υποβάλλει τους ανωτέρω (υπο)φακέλους μέσω του Συστήματος, όπως περιγράφεται παρακάτω: Τα στοιχεία και δικαιολογητικά για τη συμμετοχή του οικονομικού φορέα στη διαδικασία υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείων τύπου .pdf και εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο, φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών, χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου της υπογραφής. Έτι περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 2.4.3.2 «Η τεχνική προσφορά θα πρέπει να καλύπτει όλες τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές που έχουν τεθεί από την αναθέτουσα αρχή με το κεφάλαιο “Απαιτήσεις-Τεχνικές Προδιαγραφές” του Παραρτήματος Ι της Διακήρυξης, περιγράφοντας ακριβώς πώς οι συγκεκριμένες απαιτήσεις και προδιαγραφές πληρούνται. Περιλαμβάνει ιδίως τα έγγραφα και δικαιολογητικά, βάσει των οποίων θα αξιολογηθεί η καταλληλότητα των προσφερόμενων ειδών, με βάση το κριτήριο ανάθεσης, σύμφωνα με τα αναλυτικώς αναφερόμενα στο ως άνω Παράρτημα. Συγκεκριμένα θα υποβληθεί υπεύθυνη δήλωση στην οποία θα δηλώνεται ότι θα

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και τις τεχνικές προδιαγραφές που έχουν τεθεί από την αναθέτουσα αρχή. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 2.4.6 «Λόγοι απόρριψης προσφορών»: «Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: α) η οποία δεν υποβάλλεται εμπρόθεσμα, με τον τρόπο και με το περιεχόμενο που ορίζεται πιο πάνω και συγκεκριμένα στις παραγράφους 2.4.1 (Γενικοί όροι υποβολής προσφορών), 2.4.2. (Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών), 2.4.3. (Περιεχόμενο φακέλων δικαιολογητικών συμμετοχής, τεχνικής προσφοράς)[...].

33. Επειδή, εξάλλου, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (ΕΑ ΣΤΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕΛΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.). Ταυτόχρονα, επιβάλλεται να προσδιορίζονται επακριβώς σε αυτήν τα προς συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούμενα προσόντα και τα υποβλητέα, κατά την κατάθεση της προσφοράς δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία. Εν όψει τούτων, αλλά και των αρχών της ισότητας, της τυπικότητας, της διαφάνειας και της δημοσιότητας των ελάχιστων όρων συμμετοχής που διέπουν την διαδικασία συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων κατά το πνεύμα τόσο της κοινοτικής όσο και της εθνικής νομοθεσίας, ο διαγωνιζόμενος οφείλει να υποβάλει τα αξιούμενα από τη διακήρυξη ή από τυχόν άλλη διάταξη, στην οποία αυτή ρητώς παραπέμπει, δικαιολογητικά και στοιχεία (πρβλ. ΣΤΕ 5022/2012) προκειμένου να συμμετάσχει νομίμως στο διαγωνισμό. Η παράβαση ουσιωδών διατάξεων της διακήρυξης οδηγεί σε ακυρότητα των αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, με τις οποίες εγκρίνονται οι επιμέρους φάσεις της διαδικασίας, καθώς και το αποτέλεσμα του διαγωνισμού. Αντιστοίχως, η παράβαση τέτοιων διατάξεων της διακήρυξης από τους διαγωνιζόμενους καθιστά απαράδεκτες τις

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

υποβληθείσες προσφορές τους. Περαιτέρω, η ρητή παραπομπή της διακήρυξης σε συγκεκριμένες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις τις καθιστά τμήμα του νομικού πλαισίου που διέπει τη διαγωνιστική διαδικασία, το οποίο δεσμεύει, κατά τα ανωτέρω, τόσο τη Διοίκηση όσο και τους υποψηφίους αναδόχους που συμμετέχουν σε αυτήν (ΕΣ 1434/2017). Υπό την έννοια αυτή, σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιοϋλικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο κοινοτικό (ενωσιακό πλέον) δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (βλ. Πράξη VI Τμήματος ΕλΣυν 70/2006). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης που καταρτίζεται μετά τη διενέργεια του διαγωνισμού, είτε κατά το στάδιο της εκτέλεσης αυτής, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία και επάγεται ακυρότητα (βλ. IV Τμήμα ΕλΣυν 70/2003, 105/2002, 78/2001, 4/2001, 85/2000).

34. Επειδή, εν προκειμένω, από την επισκόπηση του φακέλου (αριθ. 135875) της προσφοράς του ανωτέρω οικονομικού φορέα προέκυψε ότι εντός του φακέλου της προσφοράς του υπάρχει ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο: «3.Υπεύθυνη Δήλωση», το οποίο έχει κατατεθεί εμπροθέσμως την 02-05-2019, φέρει το ορθό περιεχόμενο, όπως, άλλωστε αποδέχεται με την προσφυγή της η προσφεύγουσα κι, επιπλέον είναι ψηφιακά υπογεγραμμένο. Ειδικότερα, το εν λόγω αρχείο φέρει εμφανή ηλεκτρονική υπογραφή με την ένδειξη «Ψηφιακά υπογεγραμμένο από ..., Ημερομηνία: 2019.05.02 18:52:26 EEST, Αιτία: Ακριβές Αντίγραφο, Τόπος: ...». Συνεπώς, ο υπό κρίση λόγος

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019

της προσφυγής τυγχάνει απορριπτέος ως αλυσιτελώς προβαλλόμενος και σε κάθε περίπτωση ως αβάσιμος.

35. Επειδή, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η παρούσα προσφυγή θα πρέπει ν' απορριφθεί στο σύνολο της, δεδομένου ότι ο μεν πρώτος λόγος αυτής, όπως και ο δεύτερος κατά το τρίτο σκέλος του καθώς και τρίτος λόγος αυτής τυγχάνουν αλυσιτελώς προβαλλόμενοι και σε κάθε περίπτωση αβάσιμοι στην ουσία τους ενώ, ο δεύτερος λόγος αυτής, κατά το πρώτο και δεύτερο σκέλος του τυγχάνει μεν βάσιμος, παραταύτα αλυσιτελώς προβάλλεται από προσφεύγουσα στερούμενη εννόμου συμφέροντος.

36. Επειδή, κατόπιν της προηγούμενης σκέψης θα πρέπει να διαταχθεί η κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προσφυγή.

Δέχεται την παρέμβαση, σύμφωνα με το σκεπτικό.

Διατάσσει την κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου ποσού 600,00€ (με κωδικό ηλεκτρονικού παραβόλου ...).

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στον Αγ. Ιωάννη Ρέντη, στις 20 Ιουνίου 2019 και εκδόθηκε στον ίδιο τόπο στις 3 Ιουλίου 2019.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Μαρία Κων. Μανδράκη

Ελένη Κατσικά

Αριθμός απόφασης: 711 / 2019